

Vragenlijst andere gemeenten over bestuurlijke of strafrechtelijk handhaving op de ASV.

Focus op 'bijplaatsingen' en 'vervulde grondstoffen minicontainers'.

1a. Welk juridisch instrument hanteert uw organisatie?

- Bestuurlijke strafbeschikking
- Bestuurlijke boete
- Spoedeisende bestuursdwang met kostenverhaal

Tilburg: *Bestuurlijke strafbeschikking, daarnaast bestuursdwang op bijplaatsingen en bij herhaling een last onder dwangsom.*

GAD: *Bestuurlijke strafbeschikking. We denken na over invoering van de bestuurlijke boete, maar dat wordt met 7 gemeenten ingewikkeld.*

Ede: *wij hanteren de bestuurlijke strafbeschikking in het algemeen. We hanteren voor bijplaatsingen spoedeisende bestuursdwang. Dat is heel effectief op bijplaatsingen. Je hebt dan ook een omgekeerde bewijslast en dat is een voordeel.*

Oss: *Wij hanteren de bestuurlijke strafbeschikking. In zeer uitzonderlijke gevallen spoedeisende bestuursdwang.*

Nijmegen: *De bestuurlijke strafbeschikking meestal. Voor bijplaatsingen spoedeisende bestuursdwang.*

Arnhem: *Bij het verkeerd aangeboden huishoudelijk afval maken we gebruik van spoedeisende bestuursdwang en kostenverhaal. We delen (nog) geen boetes uit voor verkeerd afval in de minicontainers. Een bestuurlijke boete wordt incidenteel opgelegd bij een grote dumping van (voornamelijk bedrijfs-)afval.*

1b. Welke argumenten zijn daar voor, bijv.?

- Naar bestuurlijke boete overgestapt wegens agressie tegen boa's?
- Vanwege opbrengsten bestuurlijke boete?

Tilburg (P. van Oirschot en de jurist BAT Van Wijnen?): *de strafrechtelijke weg is veel korter dan die van bestuursrecht. Je krijgt bij bestuursrecht te maken met vooraankondiging, hoorzitting, definitief besluit, bezwaar en beroep dat je zelf moet afdoen. Het vraagt ook een behoorlijke backoffice aan juridische en administratieve krachten. Inwoners gaan reageren op alles: de vooraankondiging, de zienswijze, de beschikking, alles. Die belasting voor je organisatie moet je niet onderschatten. Het zijn lange trajecten. En daar willen wij niet aan beginnen (de invoering van de bestuurlijk boete speelt daar bestuurlijk ook, maar zij gaan daar negatief advies voor uitbrengen). Het 'gedoe' aan de voorkant verplaatst zich met strafrecht feitelijk naar de achterkant van je organisatie. Het is verder ook een kostenafweging. De boa's zijn lager ingeschaald dan je voor de juridisch-administratieve medewerkers nodig hebt. De raad heeft ook meermalen aangegeven dat ze de opbrengsten interessant vinden bij de bestuursrechtelijke weg. Maar het is met alle inspanningen moeilijk voor te stellen dat je de kosten aan inzet eruit komen. Ik ken die voorbeelden in ieder geval niet.*

De agressie bij de boa's kan door hem met goede training beperkt blijven, is mijn ervaring. Bij bestuursrecht verplaatst mijns inziens de agressie zich evt naar het klantcontactcentrum, de jurist die

de hoorzittingen doet, de incasso-administratie en degene die alle brieven toestuurt en die daarin als contactpersoon wordt genoemd.

GAD: *De bestuurlijke strafbeschikking werkt op zich goed. De hoofdreden om na te denken over de bestuurlijke boete is het omdraaien van de bewijslast. Je hebt vaak geen heterdaad en je moet nu de 'reden van wetenschap' onderbouwen. Bij bestuurlijke boete moet de bekeurde aantonen dat het niet zijn overtreding was. Dat maakt het voor ons makkelijker. We zien een lange weg voordat het ingevoerd kan zijn en zijn de gesprekken met de gemeenten nog niet begonnen. De gemeenten zullen de boete op moeten leggen en ook het incassotraject gaan doen. GAD kan dat niet voor 7 verschillende grondgebieden gaan doen. Veel inwoners geven nu toe dat zij de overtreder zijn, slechts een klein deel ontkent. Agressie tegen handhavers valt bij ons mee en is ook geen reden om over te stappen naar de bestuurlijke boete. Goed luisteren naar de inwoner bij het opleggen werkt. Het gaat ook om de houding van de handhavers. Bij ons weinig problemen.*

Ede: *De bestuurlijke strafbeschikking is het minste werk voor ons. We hebben wel nagedacht over de bestuurlijke boete, maar omdat dat veel administratieve en juridische capaciteit zou vragen, hebben we daar vanaf gezien. We hebben nu wel wat werk aan de spoedeisende bestuursdwang maar dat hebben we uitbesteed aan de Omgevingsdienst. De aantallen zijn vrij beperkt.*

Wij hebben geen agressie van betekenis tegen onze handhavers.

Oss: *Ik zie zelf wel een voordeel bij invoeren van de bestuurlijke boete, de omgekeerde bewijslast. Maar omdat wij ook veel milieuhandhaving doen, zou het nogal veel werk worden. Je moet een backoffice hebben voor de administratie, bezwaarschriften t/m de incasso. En daarom is er vanaf gezien. We hebben een ander instrument dan het huidige eigenlijk ook niet nodig. Wij hebben weinig problemen met bijplaatsingen.*

Nijmegen: *voor ons werkt de bestuurlijke strafbeschikking prima. We zien geen reden om invoering van de bestuurlijke boete te overwegen.*

Arnhem: *We gebruiken de bestuurlijke boete niet vaak. Een bestuurlijke boete heeft vooral in bij een heterdaad situatie. Daarvan is zelden sprake. Meestal staat er al het nodige afval bij een OC als we een melding krijgen, of onze reguliere controles doen. Vanuit gezondheidsoogpunt en leefbaarheid is het nodig om het afval direct te verwijderen. We vinden het redelijk dat de vervuiler voor een deel van de kosten daarvan opdraait en sturen daarom een kostenverhaalbeschikking naar de overtreder.*

2. Bij bestuursrechtelijk (bestuurlijke boete / spoedeisende bestuursdwang):

- Heeft uw organisatie een backoffice voor de administratie / juridische afwikkeling incasso?
- Hoeveel fte zijn daarvoor aanwezig?
- Is de opbrengst kostendekkend of niet?
- Levert zelf doen agressie op bij de balie, bij de hoorzittingen door de jurist, bij de incasso-administratie?
- Ervaring met uitbesteden backoffice? (MB for all).

Tilburg: *Wij hanteren strafrecht en het CJB doet de afwikkeling ervan. Wij doen alleen in hele bijzondere (hardnekkige) gevallen bestuursdwang en/of een last onder dwangsom via het bestuursrecht. Wij doen het zelf.*

GAD: wij gaan ook bij eventuele invoering van de bestuurlijke boete zelf geen backoffice invoeren voor juridische en administratieve zaken. Dat wordt een taak voor de zeven gemeenten. De inkomsten zijn ook niet voor het GAD maar voor de gemeenten. Wij hebben geen diftar en gaan langzaam restafval op afstand invoeren. Voordat dat is afgerond zijn we wel 10 jaar verder. We doen het stap voor stap in het gebied.

Bij de strafrechtelijke weg heb je te maken met de WPG (ipv AVG) en de Wet economische delicten. Die werken makkelijker en je heb meer mogelijkheden om te vorderen. Bij bestuursrecht heb je met de AVG en de Awb te maken en die eisen liggen hoger. Dat is een nadeel.

Ede: CJIB doet de afwikkeling van de bestuurlijke strafbeschikking. De afwikkeling van de spoedeisende bestuursdwang hebben wij bij de Omgevingsdienst neergelegd. Dat gaat van het opstellen van beschikkingen tot en met de incasso.

Oss: Wij hanteren de bestuurlijke strafbeschikking. We hebben niet veel bekeuringen. We vinden weinig adresgegevens.

Nijmegen. De bestuurlijke strafbeschikking verloopt via het CJIB. Onze (45) boa's hebben weinig last van agressie. Onze boa's werken doen aan integrale handhaving, werken wijkgericht. Ze dragen een steekvest. En sinds 1,5 maand loopt er een proef met bodycams voor de duur van een jaar. Met de corona missen we nu wel een normaal seizoen met evenementen enzo om goed te kunnen testen. De eerste ervaring is positief.

Arnhem: Er is en backoffice voor het opstellen en versturen van de bestuursdwangbesluiten, kostenverhaalbeschikkingen en incidenteel bestuurlijke boetes. De financiën worden afgewikkeld bij de debiteurenafdeling die is ondergebracht bij een GR. Incasso vindt plaats door een incassobureau. Daarnaast is er nog juridische ondersteuning voor de afhandeling van de bezwaarschriften.

Hoeveel fte zijn daarvoor aanwezig?

Ik heb geen exacte gegevens en het wisselt nogal qua periodes. Hele grove inschatting, dus pin me er zeker niet op vast: gemiddeld 0,4 fte voor de bestuursdwangbesluiten. 0,2 fte voor juridische afwikkeling en 0,1 bij debiteuren?

Is de opbrengst kostendekkend of niet?

Nee, maar daar is handhaving ook niet voor bedoeld.

Levert zelf doen agressie op bij de balie, bij de hoorzittingen door de jurist, bij de incasso-administratie?

Niet bij de balie. Heel af en toe wordt iemand verbaal agressief tijdens een telefoongesprek. Meestal begrijpen de mensen na een gesprek wel waarom ze moeten betalen.

Ervaring met uitbesteden backoffice? (MB for all).

Nee.

3. Welke aanpak hanteert u:

- wat doen jullie aan gedragsbeïnvloeding (communicatie, afvalcoaches,)
- aantal keer waarschuwen voordat wordt beboet?
- Is er een vastgesteld kader voor wanneer beboet of gewaarschuwd wordt of bepaalt de boa dat?
- Zetten jullie afvalcoaches in? En wat doen die.

Tilburg: *In onze ervaring werkt communicatie niet of nauwelijks. Dat heeft de universiteit Tilburg ook voor ons onderzocht en bevestigd. Afvalcoach werkt ook niet op de doelgroep van bewuste overtreders. Ze moeten het voelen, om hun gedrag aan te passen.*

Wij hanteren een volgorde: eerste waarschuwing met gele kaart, tweede waarschuwing met oranje kaart en bij de derde keer een rode. Bij rood blijft de bak staan totdat de vervuiling door de inwoner eruit is gehaald. En dat werkt. Al onze medewerkers zijn toezichthouders en mogen dus bakken controleren op grond van de Algemene Wet Bestuursrecht. Onze 'voorlopers' bij de containercontroles controleren de bak en hangen er een kaart aan als daar aanleiding voor is. Er wordt gewerkt met een handheld waarbij de chip wordt uitgelezen. Daarmee ontstaat er een waarschuwingssysteem waarin je kunt zien of het tijd is voor de volgende kleur kaart. Als het tijd is voor de rode kaart, wordt de boa's ingeseind. Die is er binnen een half uur en schrijft de boete uit, gaat bij de mensen aan de deur voor het horen. De inzet van de boa vinden wij effectief. We spelen in op het schaamtegevoel dat een boa aan de deur komt omdat je je afval niet gescheiden hebt. Dat geeft gedragsverandering.

Als de vervuiling groot is (we zien dat vaak bij PMD) dan slaan we de waarschuwingen over en schakelen gelijk de boa in.

GAD: *wij waarschuwen maximaal één keer. Die waarschuwing delen wij mondeling uit. Inwoners moeten hun ID laten zien en wij slaan het BSN-nummer in de handheld in. Bij een volgende keer contact zien wij dan dat er al een waarschuwing is gegeven en volgt nu een bekeuring. Wij werken ook met bakhangers in kleur. Eerst hadden we er meer, bijvoorbeeld een groene bij goede scheiding. Daar zijn we vanaf gestapt omdat het reuring gaf: inwoners die geen groene kaart hadden werden zo gestigmatiseerd als niet heel goede scheiders. We hanteren nu nog twee varianten. Eén voor de toezichthouder/afvalcoach en een voor de inzamelaars op de wagen. Als die een kaart er aan hangen, blijft de bak staan en wordt handhaving ingeseind. Die bekijken de bak opnieuw en geven dan een waarschuwing of een bekeuring. De bak blijft staan en de inwoner moet eerst de vervuiling zelf oplossen. We zamelen geen vervuilde grondstoffen in als restafval.*

Wij handhaven ook op zuiver restafval. Daar hebben we een protocol voor opgesteld. Bijv vanaf 4 flessen of 2 stukken textiel wordt er gehandhaafd, ten als op vervuilde grondstoffen.

Bij zware vervuiling slaan we het waarschuwen over. Gegevens in onze systemen blijven 2 jaar bewaard en worden dan gewist.

We werken met afvalcoaches en hebben die ook allemaal toezichthouder gemaakt. Dat mogen ze verder gaan dan alleen de klep van de container open doen. Ze mogen dan ook door het afval wroeten. Daarnaast gaan zij ook aan de deur en geven afval advies. Zij mogen ook de waarschuwing geven. Als er een volgende stap moet worden genomen, moeten zij contact opnemen met de handhaver en die komt dan.

Ede: *Wij waarschuwen één keer. En als de situatie daar aanleiding toegeeft (opzet, sterke vervuiling) dan gaan we direct over op bekeuren. Maar we doen zoveel mogelijk aan de voorkant met de buurtcoaches.*

Wij hebben bij de invoering van diftar gevreesd voor veel bijplaatsingen (restafval op afstand hebben wij niet). Maar de inzet van afvalcoaches (buurtcoaches) is een heel groot succes gebleken. Zij gaan bij bijplaatsingen in gesprek met de veroorzaker en dat lost het probleem eigenlijk heel goed op. Het aantal meldingen wordt door hen zo gehalveerd. Dat scheelt handhaving veel werk. De afvalcoaches zijn ook toezichthouder en kunnen dus ook een waarschuwing geven. En eigenlijke kunnen zijn ook

spoedeisende bestuursdwang opleggen maar dat laten we ze bewust niet doen. Zij zijn voor het goede gesprek. Als er meer aan de hand is, schakelen zij handhaving in die het dan overneemt.

Wij zijn tot nu toe gefocust op bijplaatsingen. Grondstofcontroles moeten we nog gaan doen. We gaan alleen handhaven op zuiver grondstoffen, niet op zuiver restafval.

Algemene communicatie werkt niet. We hebben doelgroepen benaderd. De afvalcoaches hebben we bijvoorbeeld gericht op buitenlanders en studentenhuizen ingezet. Het is vaak gebrek aan kennis of gemakzucht. Het probleem is daarmee goed beheersbaar gebleven.

Onze boa's zijn actief op social media over hun werk.

Oss: *Wij waarschuwen niet. Als het een boete waard is, krijgt men een boete.*

We hebben een afvalcoach die vooral op educatie wordt ingezet. Zij is geen toezichthouder. Zij richt zich op doelgroepen en gebruikt een info-bus waarmee ze rond rijdt.

Nijmegen: *Of wij waarschuwen hangt af van de situatie. We laten dat aan de inschatting van de boa. Van de waarschuwingen wordt via de PDA een registratie vastgelegd.*

We hebben afvalcoaches via de DAR (mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en studenten die een training krijgen). Als er een hotspot ontstaat gaan we met communicatie (stickers bijv) starten, dan de afvalcoach, begeleid door de boa, huis aan huis. Blijft het probleem, dan gaat de boa bekeuren. De afvalcoaches zijn bij ons geen toezichthouder.

Arnhem: *Vanuit onze beleidsafdeling wordt veel aandacht besteed aan de communicatie: via persberichten, website, huis-aan-huisbladen, bewonersbrieven en we hebben inderdaad afvalcoaches in de wijken lopen.*

Aantal keer waarschuwen voordat wordt beboet?

Bij grote veranderingen hanteren we een gewenningsperiode waarin we eerst een keer waarschuwen. Daarna gaan we (een deel van) de kosten verhalen.

Is er een vastgesteld kader voor wanneer beboet of gewaarschuwd wordt of bepaalt de boa dat? In eerste instantie is het de toezichthouder/boa die bepaalt wat er in een bepaalde situatie gepast is. Een tweede check van alle gegevens vindt plaats bij de backoffice en daar kan eventueel nog een wijziging in het gekozen handhavingsmiddel plaatsvinden.

Zetten jullie afvalcoaches in? En wat doen die? Zijn zij ook aangewezen als toezichthouders die minicontainers controleren?

Ja. Zij ondersteunen de burgers bij het op een juiste manier aanbieden van huishoudelijk afval, waaronder het scheiden van afval. Zij zijn geen toezichthouder.

4. Hebben uw **handhavers** te maken met veel/toenemende **agressie**? Ziet u een link met de strafrechtelijke handhaving?

Tilburg: *onze handhavers hebben ook wel eens te maken met agressie. Maar zij zijn getraind om daar mee om te gaan. Het loopt niet uit de hand.*

GAD: *geen grote problemen. Het gaat erom hoe je het als handhaver aanpakt.*

Ede: *geen agressie van betekenis.*

Oss: *weinig agressie. Maar we hebben ook weinig bekeuringen.*

Arnhem: *Ja. Nee. Het lijkt me niet juist te veronderstellen dat een (aankondiging van een) bestuurlijke boete minder agressie zou opleveren dan een (aankondiging van een) strafbeschikking.*

Geïnterviewde personen:

Tilburg: Piet van Oirschot 06 50539772 e-mail: piet.van.oirschot@tilburg.nl

Oss: Patrick Pielaat. 06 11322044 email: p.pielaat@oss.nl

Ede: Jan Otter 06 22469959

Arnhem: Patrick van Hoof 06 50740007 Patricia Nolsen, jurist

Nijmegen: Jos van der Meer 06 21699225

GAD: Fred Visser 06- 52550622